

Det Nationale
Center for
Fremmedsprog

LÆREMIDDEL- ANALYSE TYSK

MATERIALEPAKKE 5

Denne materialepakke er udarbejdet med støtte fra NCF til uddannelsen sprogfagsvejleder i et samarbejde mellem:

- Københavns Professionshøjskole
- Københavns Universitet
- VIA-University College
- Roskilde Universitet
- Syddansk Universitet
- Aarhus Universitet
- UC-Syd

MATERIALEPAKKE 5: LÆREMIDDELSANALYSE - TYSK

Analyse og redigering af didaktiserede læremidler mhp. udvikling af interkulturel kommunikativ kompetence

Introduktion til materialepakken

Materialepakken består af én video til to målgrupper: grundskolen og gymnasiet. Det analyseteoretiske afsæt er fælles for analyse af læremidler.

Fokus i videoen er tredelt:

- 1) En indledende diskussion af, hvad der udgør den interkulturelle kommunikative kompetence.
- 2) Et blik på, hvilke grundlag de danske læringsmål og læreplaner i tyskfaget danner for undervisningen i den interkulturelle kommunikative kompetence.
- 3) En beskrivelse af, hvordan man kan gennemføre en analyse af læremidler, og et udpluk af de muligheder, man kan inddrage ved en re-didaktisering af eksisterende læremidler. Denne del indeholder både et analyseforslag og henvisninger til eksisterende analyser. På slide 21 i videoen henvises der til et eksempel på en analyse af et læremiddel. En opgave til denne analyse er vedlagt som bilag. Analysepørgsmålene på slide 19 i videoen er også vedlagt som bilag.

Videoen afsluttes med eksempler på konkrete emner som viser samspillet mellem kultur, kulturel diversitet og sprog, som et vigtigt udgangspunkt og grundlag for fremme af elevernes interkulturelle kommunikative kompetence.

Målgruppe

Grundskole					
Indskoling		Mellemtrin	X	Udskoling	X
Gymnasial ungdomsuddannelse					
1. g		2. g		3.g	
Begyndersprog	X	Fortsættersprog	X		

Video

<https://youtu.be/sqsg4ZC0SBg>

Refleksionsspørgsmål

1. Was ist der Unterschied zwischen a) der kommunikativen Kompetenz, b) der interkulturellen Kompetenz und c) der interkulturellen kommunikativen Kompetenz?
2. Welche sind die drei Dimensionen der interkulturellen (kommunikativen) Kompetenz? Überlegen Sie, welche Vor- und/oder Nachteile eine solche Aufteilung in Dimensionen für den Unterricht bzw. die Unterrichtsplanung haben könnte
3. Was versteht man unter Multikollektivität in Relation zum Kulturbegriff im Video?
4. Was halten Sie von der Definition von Kultur, die im Video verwendet wird? Welche anderen Definitionen von Kultur kennen Sie?
5. Welche Lehr-Lernmaterialien verwenden Sie in Ihrem Deutschunterricht (vgl. Seite 14 im Video)?

6. Welche weiteren Fragen würden Sie bei der Prüfung von Lehr-Lernmaterialien für die Förderung der interkulturellen kommunikativen Kompetenz in Ihrem Unterricht einsetzen (vgl. Seite 19 im Video)?

Anvendte begreber og termer på målsproget og på dansk

Tysk	Dansk
Didaktische Bearbeitung	Re-didaktisering
(Re-)Didaktisierung	Re-didaktisering
Lehr-Lernmaterialien	Læremidler
Lehrplan	(I) Faghæfte - Fælles mål (folkeskole – engelsk, fransk, spansk og tysk) (II) Læreplan (ungdomsuddannelser)
Interkulturelles Verständnis	Interkulturel forståelse (for)
Interkulturelles Verstehen	Interkulturel forståelse (af)
Interkulturelles Lernen	Interkulturel læring
Interkulturelle kommunikative Kompetenz	Interkulturel kommunikativ kompetence

Vi henviser til at begreber og termer i den grundlæggende læsetekst vedr. den interkulturelle kommunikative kompetence også findes på dansk i tekstens danske version. Begge versioner, den danske og den tyske, er tilgængelige online: www.stereotypenprojekt.eu/projekt-interkulturelle-kommunikation/

- Heier, Anke (2022): Schlüsselbegriffe interkultureller Begegnungen. Næstved.
- Heier, Anke (2022): Nøglebegreber i interkulturelle møder. Næstved.

Bilag

- Opgave til en analyse af et læremiddel (på grundlaget af Svarstad & von Holst-Pedersen 2021)
- Ark med analysespørgsmål fra videoen (på grundlaget af Bartholemy 2019 og Risager & Svarstad 2020)

Litteratur

Materialepakken baserer sig især på følgende litteratur (grundlæggende læsetekster til materialepakken), yderligere litteratur fra videoen er anført under forslag til supplerende læsning.

Bartholemy, Claudia (2019). Didaktisieren lehren. I Barras, Malgorzata; Karges, Katharina; Studer, Thomas; Wiedenkeller, Eva (red.): IDT 2017, Band 2, Sektion. Berline. Erich Schmidt Verlag, s. 422-426.
www.esv.info/978-3-503-18163-6#

Behrendt, Ulrike (2021). Ein Lehrwerk ist wie ein roter Faden. Das Lehrwerk - der Feind im kommunikativen Klassenzimmer? I *Fremdsprache Deutsch* 65, S. 22-28 (online via Goethe-Instituttes digitale bibliotek: <https://www.goethe.de/de/kul/bib/ser/onl.html>)

Heier, Anke (2022). Schlüsselbegriffe interkultureller Begegnungen. Næstved.
www.stereotypenprojekt.eu/projekt-interkulturelle-kommunikation/

Risager, Karen & Svarstad, Lone Krogsgaard (2020). Verdensborgeren og den interkulturelle læring. Frederiksberg: Samfundslitteratur

Schweitzer, Pascal (2021). Handlungsorientierte Lehrmittelevaluation in der DaF-Ausbildung. I *Fremdsprache Deutsch* 65, s. 11-15 (online via Goethe-Instituttes digitale bibliotek: <https://www.goethe.de/de/kul/bib/ser/onl.html>)

© Materialepakken eller elementer af den må ikke kopieres eller deles uden angivelse af, hvem der har finansieret og udviklet pakken.

Svarstad, Lone Krogsgaard & von Holst-Pedersen, Jette (2021). Fagportalerne i engelsk og tysk – digitale muligheder for autentiske sprog- og kulturmøder. I *Sprogforum* 72, 2021, s. 23-31.

<https://tidsskrift.dk/spr/article/view/132034>

Forslag til supplerende læsning

Bartholemy, Claudia (2021). All you need is ... CLIL. Inhaltsorientiertes Lernen im DaF-Unterricht. I *Fremdsprache Deutsch* 65, s. 42-45 (online via Goethe-Instituttes digitale bibliotek:

<https://www.goethe.de/de/kul/bib/ser/onl.html>).

Børne og undervisningsministeriet (2017). *Læreplaner 2017* (Tysk Stx og Hhx), Børne og undervisningsministeriet, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet. www.uvm.dk/gymnasiale-uddannelser/fag-og-laereplaner/laereplaner-2017

Børne og undervisningsministeriet (2019). *Tysk – Faghæfte - Fælles Mål, læseplan og vejledning*, Børne og undervisningsministeriet, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

<https://emu.dk/grundskole/tysk/faghaefte-faelles-maal-laeseplan-og-vejledning?b=t5-t14>

Council of Europe (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Strasbourg: Council of Europe Publishing. www.coe.int/lang-cefr

Döll, M.; Fröhlich, L. & Hägi, S. (2015). Was wird da eigentlich aufgetischt? I *Fremdsprache Deutsch* 52, 2015, S. 16-21. (online via Goethe-Instituttes digitale bibliotek:

<https://www.goethe.de/de/kul/bib/ser/onl.html>)

Elsen, Hilke (2018). Gender in Lehrwerken. In: *Feministische Studien. Zeitschrift für interdisziplinäre Frauen- und Geschlechterforschung*, 36/1, s. 178-187. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/fs-2018-0014/html>

Friederici, Luisa (2019). Förderung transkultureller Handlungskompetenz in der aktuellen Lehrwerkgeneration. I Barras, Malgorzata; Karges, Katharina; Studer, Thomas; Wiedenkeller, Eva (red.): IDT 2017, Band 2, Sektionen. Berlin: Erich Schmidt Verlag, S. 410-415. www.esv.info/978-3-503-18163-6

Hansen, Camilla F. & Hallsteinsdóttir, Erla (2022). Nachbarsprachendidaktik in Theorie und Praxis am Beispiel Deutsch und Dänisch. I *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht*. 27/1, s. 17-46.

<https://zif.tu-journals.ulb.tu-darmstadt.de/article/id/3366/>

Hansen, Camilla F. (2022). Deutsch-dänische Nachbarsprachendidaktik. Padborg.

www.kulturakademi.de/material/nachbarsprachendidaktik/

Lazar I. et al. (red.) (2007). *Developing and accessing intercultural communicative competence. A guide for language teachers and teacher educators*. Strasbourg/Graz: Council of Europe Publishing.

http://archive.ecml.at/mtp2/publications/B1_ICCinTE_E_internet.pdf.

Lipsky, Angela (2021). Gendergerechte Sprache und Lehrwerke. I *Fremdsprache Deutsch* 65, s. 61 (online via Goethe-Instituttes digitale bibliotek: <https://www.goethe.de/de/kul/bib/ser/onl.html>).

Maijala, Minna (2009). Wie kann sprachliche und kulturelle Variation vermittelt werden? – Didaktische Überlegungen anhand praktischer Erfahrungen im DaF-Unterricht. I *InfoDaF* 36/5, s. 447-461.

<https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/infodaf-2009-0505/html>

Neuland, Eva (2010). Sprachliche Höflichkeit: Eine Perspektive für die interkulturelle Sprachdidaktik. I *Zeitschrift für interkulturelle Germanistik*, s. 10-23.

<https://www.degruyter.com/document/doi/10.14361/zi.2010.0203/html>

Rathje, Stefanie (2015). Sinn und Unsinn interkultureller Kompetenz. I *KM Kultur und Management im Dialog* 108, s. 23-26. <http://stefanie-rathje.de/wp-content/uploads/2016/04/km1512.pdf>

Röser, Dietmar & Würffel, Nicola (2020). Lehr- und Lernmedien. Deutsch Lehren Lernen 5 (Neubearbeitung). Stuttgart: Klett. www.klett-sprachen.de/dll-05-lehr-und-lernmedien/t-1/9783126762083

Wichmann, Martin (2016). Jugendsprache in DaF-Lehrwerken – oft gefordert, aber selten praktiziert. I *InfoDaF* 6, s. 667-692. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/infodaf-2016-0608/html>

Wicke, Rainer E. (2021). Das Lehrwerk. Eine Fundgrube für neue Ideen. In: *Fremdsprache Deutsch* 65, s. 29-34 (online via Goethe-Instituttes digitale bibliotek: <https://www.goethe.de/de/kul/bib/ser/onl.html>).

Materialepakken er udviklet af

Lars Behnke, Københavns Universitet

Erla Hallsteinsdóttir, Aarhus Universitet

Jette von Holst-Pedersen, Københavns Professionshøjskole

Karen Aarøe, UC-SYD